

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษานับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาสูงขึ้น เพื่อให้บุคคลสามารถนำกำลังปัญญาที่กล้าแข็งไปพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมได้อย่างสมดุล สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถปรับตัว แก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และสามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้พัฒนาและก้าวหน้าไปได้อย่างมีหลักการบนพื้นฐานของความเข้าใจในเหตุและผล ความถูกต้อง ความดีงาม และความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

การศึกษาจึงมิใช่เป็นเพียงการใช้ชีวิตระยะเวลาหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน ตลอดจนความก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ ยิ่งในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วในกระแส “โลกาภิวัตน์” ที่นำเทคโนโลยีใหม่ๆ ไปจนถึงรูปแบบการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนมีหลักคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกสรร ปรับตัวกับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาสู่ชีวิตอยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (2552-2559) คือ พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาโดยได้กำหนดนโยบายและกรอบการดำเนินงาน ในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภท การศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะทั้งทางด้านการอ่านและการเขียน ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การคิดคำนวณ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

จากที่ผ่านมาเป้าหมายของการศึกษายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร การพัฒนาด้านการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น ๘.๕ ปี ในปี ๒๕๔๘ แต่ยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ และต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย ๑๐-๑๒ ปี อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากรเพิ่มขึ้นทุกระดับ การเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๗๑.๒ ระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๔.๓ แต่

คุณภาพการเรียนเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญสูง โดยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ๔ วิชาหลัก กล่าวคือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ มาโดยตลอด รวมทั้งยังขาดความเข้มแข็งในด้านความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ทักษะการอ่านของนักเรียนไทยส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ ๒ จากทั้งหมด ๕ ระดับ(คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มปป.)

นอกจากนี้จากรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับประเทศปีการศึกษา 2549 พบว่าคะแนนในทุก รายวิชาของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50 คะแนน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับประเทศปีการศึกษา 2549

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ยรายวิชา	
	ประถมศึกษาปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 3
ภาษาไทย	42.74	43.94
คณิตศาสตร์	38.87	31.15
ภาษาอังกฤษ	34.15	30.85
วิทยาศาสตร์	43.17	41.69

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 2 (2550)

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตั้งแต่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยที่คะแนนในทุกวิชาของนักเรียนมี ค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50 คะแนน โดยเฉพาะในรายวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษที่มีคะแนนเฉลี่ยไม่ ถึง 40 คะแนน

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.6) ปีการศึกษา 2550 วิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 50.70 วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เท่ากับ 37.76 วิชาภาษาอังกฤษ เท่ากับ 30.93 วิชาคณิตศาสตร์เท่ากับ 32.49 วิทยาศาสตร์เท่ากับ 34.62(สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2550) อย่างไรก็ตามเนื่องจาก คุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทในระบบ การศึกษาและแนวทางประการหนึ่งที่จะช่วยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนก็คือผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ในการประเมินคุณภาพการศึกษานั้นอาจประเมินได้จากความสำเร็จในการเรียนหรือ จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษา จึงควรมีการศึกษาหา วิธีการในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะตัวแปรหรือองค์ประกอบที่ ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

McClelland ได้กล่าวว่า ประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมส่วนมาก คนในประเทศจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าประเทศที่ด้อยพัฒนาแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดทิศทางการช่วยในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงมีอิทธิพลในขั้นรากฐานของการพัฒนาบุคคล บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นคุณสมบัติส่วนตัวย่อมอำนวยความสะดวกนั้นให้มีการช่วยส่งเสริมพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงควรเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งได้รับการเอาใจใส่ช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริม ปลุกฝังให้ลักษณะนี้มีในอัตลักษณ์ของพลเมืองของประเทศนั้น สังคมนั้นเป็นสังคมแห่งความสำเร็จ (อริยา คูหา, 2545) โดยเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้และผลการวิจัยจำนวนมากรายงานว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่เกี่ยวพันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมาก การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษา

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการเรียน จากการศึกษาของมุลฤดี สุวรรณมาลย์ (2538) พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีผลการเรียนรู้และความคงทนของการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ส่วน มธุรส ประภาจันทร์ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความถนัดทางการเรียนคณิตศาสตร์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความถนัดทางการเรียนคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ เบญจาลี ไชยแสน (2544) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับการศึกษาของ อูสมาน ลิมอปาแล (2545) ที่พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์อิสลามสูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนักวิจัยหลายท่านที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (พัชรีย์ ลิมพริกซ์, 2542, อเนก เตชะสุข, 2542, อเนก นรสาร, 2547, เกษตรชัย และหิม, 2542) นอกจากนี้จากการศึกษาของ Gungor, Eryilmaz, and Fakioglu (2007) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นทักษะเฉพาะที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ดังนั้น น่าจะให้ความสนใจกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นพิเศษถ้ามุ่งที่จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาของ แสงจันทร์ ฦ สงขลา (2541) พบว่า นักศึกษากลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์สูงกว่านักศึกษาที่มี

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและจากการศึกษาของ ดวงพร พันธุ์พิทักษ์ (2548) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวเกณฑ์มากที่สุด ส่วนอัญชลี สุดเสน่ห์ (2548) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน มีลักษณะมุ่งอนาคตและอัตมโนทัศน์แตกต่างกัน โดยสรุป การอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตและอัตมโนทัศน์ ดังนั้น ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและอัตมโนทัศน์ อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้จากการศึกษาตัวแปรพระระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของ จันทน์ เทือกทอง (2549) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรงและทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เป็นเพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถกระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็น เกิดความสนใจเป็นพิเศษและเพิ่มความพยายาม เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามที่ตนตั้งใจไว้ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังที่เบญจพร วงษ์พรต (2533) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งประกอบไปด้วย ด้านตัวนักเรียน คือ เพศ ลักษณะนิสัย ประสบการณ์การเรียน วุฒิภาวะ และสุขภาพจิต เจตคติต่อวิชาและครู มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง เชื่อชาติ ลำดับการเกิด ความถนัดทางการเรียน การเรียนรู้และการจำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เขาวนปัญญา ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคาดหวัง ด้านโรงเรียน คือ สถานที่ตั้งของโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน อัตราส่วนนักเรียนต่อครู อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียน สื่ออุปกรณ์การสอนระดับชั้น การฝึกอบรมให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพการสอนและเทคนิคการสอน การให้เกรด การให้คำปรึกษา และด้านเศรษฐกิจครอบครัว และสังคมของนักเรียน คือ การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมในครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ เพื่อน ความคาดหวังของผู้ปกครอง พฤติกรรมของแม่ นอกจากนี้ อริยา คูหา (2545) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ การรับรู้แห่งตน (Self Concept) ลักษณะผู้นำ ความเกรงใจ ความวิตกกังวล ลำดับการเกิด เชื่อชาติ เพศ การฟังนิทาน และการอบรมเลี้ยงดู เช่นเดียวกับงานวิจัยของพิสนุ พองศรี (2532) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลย และนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้จากการศึกษาของ ไกล่รุ่ง เก่าบริบูรณ์ (2544) พบว่า ตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพในครอบครัว บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการศึกษาของ พิเศษ ภัทรพงษ์ (2549) พบว่า คุณภาพการสอนของอาจารย์และบรรยากาศในห้องเรียนตาม

การรับรู้ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาวิชาเอกคณิตศาสตร์ระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อักพงค์ สุขมาตย์ (2545) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากที่สุด คือ นิสัยในการเรียน รองลงมาได้แก่ ความตั้งใจเรียน คุณภาพการสอน และเดชา ลุนาวงค์ (2546) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนิสิตปริญญาโท ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน และคุณภาพการสอน ส่วน ประจวบ ทองศรี (2546) ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยดังกล่าวพบว่า สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือระดับนักเรียนและระดับห้องเรียน ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์พหุระดับในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการวิเคราะห์พหุระดับ เป็นวิธีวิทยาการทางสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะลดหลั่น นอกจากนี้การวิเคราะห์ พหุระดับมีลักษณะเด่นและแตกต่างจากการวิเคราะห์ประเภทอื่น ๆ คือ เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรอิสระหลายตัวและตัวแปรอิสระเหล่านั้นสามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและได้รับอิทธิพลจากตัวแปรในระดับที่สูงกว่าเนื่องจากข้อมูลทางสังคมศาสตร์โดยทั่วไป โดยเฉพาะข้อมูลทางการศึกษามีลักษณะธรรมชาติของข้อมูล เป็นหลายระดับที่สอดแทรกกลดหลั่นกัน (Hierarchical Nested Data) ข้อมูลทางการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมหรือสำรวจในงานวิจัยมักเป็นข้อมูลหลายระดับ (Multi-level Data) เช่นข้อมูลระดับนักเรียน ชั้นเรียน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น โดยที่นักเรียนสอดแทรกอยู่ในชั้นเรียน (Students Nested in Class) ชั้นเรียนสอดแทรกอยู่ในโรงเรียน (Class Nested in School) และโรงเรียนสอดแทรกอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา (School Nested in Educational service Area) ลักษณะข้อมูลระดับลดหลั่นนี้หน่วยตัวอย่างแต่ละระดับต้องเป็นหน่วยตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรแบบทราบค่าความน่าจะเป็น หน่วยตัวอย่างอาจเป็นหน่วยทางภูมิศาสตร์ เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เขต ภาค เป็นต้น อาจเป็นหน่วยทางการจัดการทางการศึกษา เช่น นักเรียน ห้องเรียน โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เป็นต้น หรืออาจเป็นหน่วยที่เกิดจากการวัดซ้ำ

ในการวิจัยทางการศึกษา ข้อมูลผลการปฏิบัติงานของนักเรียนมักถูกรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบจับฉลากของแต่ละโรงเรียนเป็นอันดับแรกและสุ่มโดยจับฉลากนักเรียนแต่ละคนที่อยู่ในแต่ละโรงเรียนที่เลือกมา ตัวอย่าง เช่น ในสถาบัน SIMS (Second International Mathematics Study) การเลือกกลุ่มตัวอย่างความน่าจะเป็นของประเทศของในโรงเรียนในแต่ละอำเภอ โดยที่กลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนถูกจับฉลากมาจากในแต่ละอำเภอ

และตัวอย่างของห้องเรียน 2 ห้องเรียนถูกเลือกมาจากแต่ละโรงเรียน ในที่นี้นักเรียนแต่ละคน สอดแทรกอยู่ในชั้นเรียน ชั้นเรียนสอดแทรกอยู่ในโรงเรียน และโรงเรียนสอดแทรกอยู่ในอำเภอ ดังนั้นรูปแบบจะเป็นโครงสร้างที่สอดแทรกอยู่ 4 ระดับ ได้มีการสังเกตตัวแปรภูมิหลังทั้งหมด 4 ระดับที่สลับหลั่นกัน และสนใจศึกษาเพื่อทำความเข้าใจว่า ตัวแปรแต่ละตัวในระดับอำเภอ ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน และนักเรียนมีอิทธิพลต่อการทดสอบการปฏิบัติงานอย่างไร

(Jedidi, Kamel and Ansari, A, 2001) การวิเคราะห์หาค่าความของตัวแปรในรูปแบบต่างๆ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ตลอดจนค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง ต่างก็จัดรูปความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ในระดับเดียวกัน จึงถือได้ว่าละเลยโครงสร้างหรือธรรมชาติของระดับข้อมูล ทั้งนี้ เพราะตัวแปรบางตัวที่อยู่ในระดับข้อมูลที่ต่างกัน ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดข้อมูลเป็นระดับเดียวจึงทำให้เกิดความผิดพลาดในการสรุปผลการวิเคราะห์ระหว่างระดับ (Aggregation Bias) และเป็นการละเลยการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต่างระดับกัน (ราชนันท์ บุญธิมา, 2542) ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติและโครงสร้างของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2549 ระดับจังหวัด เรียงลำดับตามคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาไทย พบว่า จังหวัดปัตตานีอยู่ในลำดับที่ 76 และเรียงลำดับจากวิชาภาษาอังกฤษและสังคมศึกษา พบว่าอยู่ในลำดับที่ 74 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2550) จากรายงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผลคะแนนของจังหวัดปัตตานีอยู่ในลำดับท้ายสุดของทั้ง 76 จังหวัด ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของผู้เรียนในจังหวัดปัตตานี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนต่อไป โดยใช้เทคนิควิเคราะห์พหุระดับตามลักษณะของข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็นตัวแปรระดับนักเรียนและตัวแปรระดับโรงเรียนโดยใช้โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM : Hierarchical Linear Model) เพื่อทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรระดับโรงเรียนและระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ในการทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ตัวแปรระดับโรงเรียนและตัวแปรระดับนักเรียนเป็นตัวทำนาย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ด้านความรู้

1. ทำให้ทราบความแตกต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน
2. ทำให้ทราบปัจจัยระดับนักเรียนและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี

ด้านการนำไปใช้

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. เป็นแนวทางแก่นักวิจัยสำหรับการใช้เทคนิคการวิเคราะห์พหุระดับในการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตามเมื่อตัวแปรอิสระมีระดับลดหลั่นกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

 1. นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีที่ทำการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 7,920 คน จาก 56 โรงเรียน
 2. ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีที่ทำการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2,778 คน จาก 56 โรงเรียน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามโครงสร้างของตัวแปรสำหรับใช้ในการวิเคราะห์พหุระดับด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM : Hierarchical Linear Models)

โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ตัวแปรระดับนักเรียน และตัวแปรระดับโรงเรียน ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

2.1.1 ระดับนักเรียนมี 3 ตัวแปร ได้แก่

2.1.1.1 เจตคติต่อการเรียน

2.1.1.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

2.1.1.3 การสนับสนุนทางด้านการเรียนของผู้ปกครอง

2.1.2 ระดับโรงเรียน มี 2 ตัวแปร ได้แก่

2.1.2.1 คุณภาพการสอนของครู

2.1.2.2 สภาพแวดล้อมทางวิชาการของโรงเรียน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์หุระดับ หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรอิสระหลายตัวและตัวแปรอิสระเหล่านั้นสามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและได้รับอิทธิพลร่วมกันจากตัวแปรระดับอื่นๆ

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความมุ่งมั่นพยายามกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ มีความทะเยอทะยาน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ในที่นี้หมายถึงคะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3. ตัวแปรระดับนักเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของนักเรียนแต่ละคน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และการสนับสนุนทางด้านการเรียนของผู้ปกครอง

4. เจตคติต่อการเรียน หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและท่าทีของนักเรียนต่อการเรียนที่แสดงออกในทางเห็นด้วยไม่เห็นด้วย ชอบไม่ชอบ และมีแนวโน้มที่จะกระทำการตอบสนองต่อความคิดและความรู้สึกในที่นี้วัดจากแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียน

5. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง ความข้องเกี่ยวกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ประกอบไปด้วยความสนใจของครูที่มีต่อนักเรียน การ

ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การให้การตักเตือน ความช่วยเหลือ รวมทั้งความเป็นมิตรที่ดีของครูต่อนักเรียนในที่นี้หมายถึงคะแนนที่วัดได้จากแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

6. การสนับสนุนทางด้านการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย การเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน การจัดสถานที่และจัดบรรยากาศที่เหมาะสมให้นักเรียนทำกิจกรรมทางการเรียน การส่งเสริมให้กำลังใจ ช่วยแก้ไขปัญหาในการเรียน จัดหาอุปกรณ์การเรียน การสนับสนุนให้ความรู้เพิ่มเติม การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น วัดโดยใช้แบบสอบถามการสนับสนุนทางด้านการเรียนของผู้ปกครอง

7. ตัวแปรระดับโรงเรียน หมายถึง ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางวิชาการและ คุณภาพการสอนของครู

8. สภาพแวดล้อมทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบไปด้วยการจัดให้มีห้องปฏิบัติการต่างๆ การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนตลอดจนการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนวิชาการต่างๆ ของโรงเรียน

9. คุณภาพการสอนของครู หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประกอบไปด้วยพฤติกรรมการสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสนับสนุนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยวัดจากแบบสอบถามครูผู้สอนที่ทำการสอนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

10. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2550

11. ครู หมายถึง ผู้ที่สอนนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยครูที่สอนวิชาสามัญ และครูที่สอนวิชาศาสนา

12. สัมประสิทธิ์การถดถอย (Slope) ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ค่าที่บอกให้ทราบว่าเมื่อตัวแปรที่เกี่ยวกับนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ค่าของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงไปกี่หน่วยและยังเป็นตัวบ่งชี้ว่า สมการจะมีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ